

OLYMPIA

A

P e s D Ě J I N Y

P E T R S K A L K A

aneb

Jak to asi nebylo

P E T R S K A L K A

P e s

A D Ě J I N Y

aneb

Jak to asi nebylo

OLYMPIA
P R A H A

Text © Petr Skalka, 2010

První vydání © Nakladatelství Olympia, a.s., 2010

ISBN 978-80-7376-223-0

Dovoluji si předložit něco historek, v nichž hraje svou roli pes, případně jeho nejbližší příbuzní. Doufám, že laskavého čtenáře pobaví a pokud ne, že bude shovívavý. Třeba ho čtení inspiruje k budoucímu soužití se psem, k čemuž rád ocituji slova velkého znalce zvířat, nositele Nobelovy ceny Konráda Lorenze: „Jedním z nejpodivuhodnějších a nejzáhadnějších procesů je způsob, jak si dobrý pes zvolí svého pána. Vztah mezi člověkem a psem, který je mnohem pevnější než všechny, skutečně všechny vztahy mezi námi lidmi, vznikne často náhle, v průběhu několika málo dnů. Každá věrnost byla až dosud porušena, pouze věrnost skutečně věrného psa nikoli.“

Úpadek doby pokračuje

Starého pračlověka Janečka ten výbuch zlosti nadobro vyčerpal. Ještě chvíli popuzeně odchrchlával, pak se několikrát zavrtěl, jak hledal nejlepší místo u vyhráté skalní stěny a opět usnul. Zakrátko se ozývalo hvízdavé chrápání. I paní Janečková se odmlčela. Nesouhlasně tiskla rty a dál škrabala medvědí kůži. Další díru, tentokrát v boku zvířete, odbyla bolestným zasyknutím.

„Ti mladí už opravdu nic nesvedou. Ani pořádně zabít medvěda ne,“ reptala potichu.

Slunce se pomalu chýlilo k západu a do jeskyně se začaly trousit ženské s měchy plnými bobulí a kořínků. Jen děti se ještě cachtaly v potoce a s vřískotem lovily drobné rybky. Vtom se vřískot zvýšil nad úroveň obvyklou denní době a situaci. Dosáhl takové intenzity, že probudil i spícího Janečka. Ten se zprudka posadil a praštil se do hlavy o skalní výstupek.

„Sakra, co je zas tohle?“ zaláteřil. „Že by snad mamut?“ dokončil myšlenku a tápal po oštěpu, který původně ostražitě třímál.

Vřískot se změnil v radostný povyk, promíchaný hlubšími hlasy a podivným kvikotem.

„Aha, naši se vracejí,“ zahuhlal Janeček. „No, to jsem zvědavý, co s těmi svými nanicovatými oštěpy ulovili! Jestli to bude pár syslů jako posledně, tak olízeme kostičky a abychom se dorazili bobulemi. Nedělají mi dobře na žaludek a na ko-

řínky už zase nemám zuby,“ pomyslel si znechuceně a protřel si oči.

Skutečnost ho rozveselila. Tak vida, přece jen něco nesou! Tamhle Novák má přes rameno sobí kýtu, druhou vleče Soukup a mladý Janeček si, jak se na náčelníkova syna sluší, naložil zbytek. Starý nadšeně zamlaskal. Zase jednou budou pořádné řízky a on se přeje jako zamlada. Určitě něco zbude a třeba přemluví paní Janečkovou, aby kousek masa naložila s brusinkami. „Takový biftek à la Stroganov, to je dlabanec!“ zasnul se na okamžik.

Z radostných představ ho vytrhlo další zakvičení. Houf dětí se motal kolem něčeho, co nedovedl rozeznat. Mlelo se to a cukalo ze strany na stranu. Děti na každý pohyb reagovaly nadšeným jekotem. Pak se rozestoupily a Janeček uviděl vlče, uvázané na důkladném řemenu. Zmítalo se a snažilo se utéct, což přítomní kvitovali výbuchy smíchu.

Janeček nesouhlasně svažtil kosmaté obočí.

„Co je zas tohle za novotu?“ rozezleně se obrátil na svého syna. „Co to sem taháte za havěť? Určitě to má blechy a kdovíjakou nemoc. A co s tím vůbec budete dělat?“ prskal. „My jsme taky někdy chytili vlče. Nejlepší je klackem za uši a za chvíli je na pekáči. Masíčko má měkké a z kůžičky jsou ponožky prvotřídní kvality. Tohle jste měli udělat a ne to sem tahat kraj světa a živě!“ dusil se výčitkami.

„Ale tati,“ smál se mladý. „Jen ho nech dětem, ať se trochu zabaví. Vždyť to nestojí zato ho zabíjet. Masa máme dost a onačejšího, dobře prorostlého.“

„Jenže když to zvíře necháte naživu, tak všechno maso sežere,“ nedal se odbýt starý Janeček s bolestnou představou, že dotyčné maso může skončit v cizím žaludku.

„Nevidáno pro kousek masa. Tam, kde jsme byli dneska, je sobů dost. A vlče uvážeme večer před jeskyni. Když nám sem poleze lev jako posledně, vlče ho uslyší a začne kňučet. V nejhorsím ho lev sežere, ale furt je to lepší, než kdyby sežral

tebe nebo mámu. Ale třeba ho nesežere. Vlče vyroste, zvykne si a bude s námi chodit na lov. Víš, jak takový vlk dovede utíkat?“ ukončil debatu mladý Janeček a pohodlně se usadil před jeskyní.

Pes z podsvětí

Patrně nejslavnějším hrdinou antického Řecka byl Herakles. Vykonal nesčetné množství neuvěřitelných skutků dílem z vlastní vůle, dílem z rozkazu mykénské krále Eurysthea. Zdá se divné, že rek, jenž místo obra Atlase sám chvíli držel nebeskou klenbu, poslouchal nevýznamného panovníka, navíc muže slabého a bojácného. Ovšem to se stalo z rozkazu samotných olympských bohů.

Jako se nikdo nevyrovnal Heraklovi silou, nestačil mu ani u hodovní tabule. Silák dokázal spořádat neuvěřitelné dávky jídla, které zaléval stejně značným množstvím nemíšeného vína. Není divu, že se občas pořádně namazal. V podroušeném stavu pak vyváděl nepřistojnosti. Při jeho fyzickém fondu se obyčejná opilecká šarvátka změnila v obyčejný mord. Když jednou v opici sprovodil ze světa větší počet nevinných lidí, došla bohům trpělivost. Nechali duchům obětí Herakla napospas. Vystřízlivělý hrdina štván hlasy v hlavě bloudil zemí, až skončil ve věštírně v Delfách. Tam mu Apollon ústy hlavního kněze přikázal službu u krále Eurysthea, kterému rovněž Herakles způsobil příkoří. Kroniky pak zaznamenaly dvanáct slavných Heraklových prací, vykonaných na králův příkaz. Nutno podotknout, že nešlo v žádném případě o akce k povznesení země či zvelebení města. Eurystheus neměl z rozhodnutí bohů žádnou radost a viditelně se svého zaměstnance bál. Vymýšlel proto takové úkoly, aby se Herakla zbavil na co nejdelší dobu, pokud možno navždy. Nikdy se mu to nepovedlo, ač byl neobyčejně vynalézavý, což naopak svědčí o Heraklově hrdinství.

V zájmu historické pravdy třeba dodat, že Herakles své úkoly vykonával převážně hrubou silou a pokud se uchýlil ke lsti, šlo o úklad prostinký a snadno prohlédnutelný. Svědčí o tom i popis hrdinova zevnějšku, líčící ho jako neobyčejně svalnatého muže zvící sedmi stop s prasečími očky a mohutnou šíjí. Tím více překvapuje rafinovaný postup, použitý v závěrečné práci.

Posledním úkolem v králově službě bylo přivedení podsvětního psa Kerbera. Jako obvykle neměl Eurystheus v úmyslu psa vlastnit, ale co nejvíce zkomplikovat Heraklovi život. Ostatně těžko si představit, co by si s Kerberem počal. Zvíře neznámých, zřejmě však obrovských rozměrů se pyšnilo třemi hlavami, hřívou z hadů a ocasem ukončeným dračí tlamou.

V podsvětí hlídal Kerberos řeku Acheron. Hlídnání čehokoli na zemi by pravděpodobně představovalo neúměrné riziko i pro majitele psa, natož pro bezúhonné kolemjdoucí občany.

Herakles se vydal do podsvětí s mocným funěním. Nebyl už žádný mladík, měl sklon k tělnatosti a snadno se zadýchal. Kromě toho vlekl za sebou vozík, vysoko naložený zásobami na cestu. Mohl si to dovolit, Řekové už tehdy znali kolo. K vozíku bylo přivázáno křivonohé stvoření, psíček, lépe řečeno fenka neurčité rasy. Hrdina s ní měl své úmysly, neboť se nemínil na stará kolena s Kerberem přetahovat.

Cesta do podsvětí byla dlouhá a především ponurá. Ubývalo vegetace, mizelo světlo a přibývalo kostí nešťastníků, kteří nedošli. Na Herakla atmosféra příliš nedoléhala, neměl velkou představivost. Večer se vždycky pořádně nacpal, zalil krmi měchem vína a za chvíli chrápal. Pejsek se k němu přitiskl, trásl se strachy a chvílemi usedavě vyl.

Konečně se ozvalo šumění tekoucí vody. Na břehu poblíž líného kalného proudu se povalovala chlupatá hromada, od níž se rozléhalo hlasité chroustání.

Herakles se schoval za veliký balvan. Z vozíku vytáhl velkou, důkladně pletenou síť. Poté vystrčil před balvan rozřeseného psíka a pro jistotu si připravil svůj proslulý kyj. Pejsek

udělal několik váhavých kroků, zastavil se a zavěšil. Poté tázavě štěkl. Jak náš hrdina prozíravě načasoval, fenka začínala hárat a ucítila možného ženicha.

Hromada na říčním břehu se otřásla a odkryla tři hlavy. Jedna vyplivla ohlodanou kost, druhá začenicchala a třetí se vlně olízla. Obluda se vyhrabala na nohy a rozběhla se k pejskovi. Ten koketně zvedl očásek, leč než mohly námluvy začít, Herakles zatáhl za provaz, k němuž byla fenka stále přivázaná. Ta s překvapeným kviknutím zmizela za balvanem a hrdina si připravil síť.

Nečekal dlouho. Kerberos, znechucený zmizením nevěsty, se vynořil za rohem. Rázem na něj dopadla síť, kterou Herakles stačil ještě důkladně zamotat, než uskočil stranou. V případě nutnosti byl ještě na svůj věk podivuhodně čiperný. Kerberos se zmítal, skučel vzteky a jeho tři hlavy se marně zakusovaly do pevného síťoví. Hadi v hřívě syčeli a dračí tlama zlostně klapala ostrými zuby. Nyní se hodil vozík. Hrdina na něj pomocí kyje nakulil bezmocnou příšeru a chopil se dlouhé oje. Hadi ani drak na něho nedosáhli.

Zpáteční cesta uběhla rychle. Herakles si na vozíku zapomněl zbytek zásob a teď na ně nemohl, takže se zbytečně nezdržoval. Zato v Mykénách nastalo pozdvižení. Občané se zabarikádovávali ve svých domech a jen ti nejodvážnější vykukovali z plochých střech. Král Eurystheus vlastnoručně zabouchl Lví bránu, vstup do mykénského hradu, a utíkal do nejpevnější věže, až se za ním prášilo.

„Ať jde pryč i s tou potvorou!“ sípěl pode dveřmi na vyděšené služebníky. „Když ji vrátí, už nikdy po něm nebudu nic chtít!“ pištěl. V hrůze docela zapomněl, že i bez jeho ujišťování je Heraklova služba u konce.

Stateční pejsci

Setnachte, první faraon dvacáté dynastie, vládce Dolního a Horního Egypta seděl nehybně už čtvrtou hodinu na svém trůnu v přijímací síni paláce v Thébách. Ve zkřížených pažích svíral odznaky své moci, žezlo a důtky, a jak velel dvorní ceremoniál, strnule zíral před sebe. Okolo trůnu stálo rovněž nehnutě několik nejvyšších hodnostářů říše. Dole, pod několika stupni vedoucími k trůnu, postával cizokrajně vyhlížející muž a něco nesrozumitelně vykládal. Cizinec byl vyslanec asyrského krále Šalmonesera I., dokonce jeho vlastní synovec. To také vysvětlovalo jeho pozici. Vyslanec méně urozený by klečel, eventuálně ležel na břiše. Na druhé straně by uměl egyptsky, což se od královského synovce nedalo čekat. Proto také vedle něho klečel rodilý Egyptan, kněz ovládající asyrštinu. Vždy, když se vyslanec odmlčel, tichým hlasem přednesl volný překlad předchozí řeči. Kněz byl řadový ceremoniář nedaleké Amonovy svatyně a správně měl před trůnem ležet. V této poloze se však nedalo překládat, proto se mu dostalo neslýchané pocty pouhého pokleku. Byl si toho dobře vědom stejně jako faktu, že mu nikdo nerozumí a upravoval si překlad, aby zněl panovníkovým uším co nejlépe. Věděl, že když uspěje, může se stát dokonce Amonovým veleknězem, což by byla kariéra přímo závratná.

Zato samotnému faraonovi se honily hlavou neveselé myšlenky. Trůn ho tlačil, ruce dřevěněly a lezly po něm všudypřítomné mouchy. Navíc ten chlap dole žvanil úplně nemožně. První dvě hodiny jeho projevu zabral výčet všech Setnachtových titulů a zásluh. Třetí hodinu zabralo velebení jeho pána, asyrského krále. Teprve nyní se dostával k jádru věci. Žaloval na babylonského souseda, krále Narimaruttaše, toho jména druhého. Babylonská rozpínavost podle jeho slov nezná hranic. Asyrie se jí brání jen s největšími obtížemi, horlil. Faraon věděl, že ten člověk lže. Jeho dvůr měl od fénických obchod-

níků zprávy přesně opačné. Na druhé straně nemohl potřebovat žádný konflikt. Egypt je země lidnatá, ale neschopná válčit. Pokud někoho kdy přemohl, pak množstvím svého vojska, nikoli válečným uměním. Přesto měl Setnachte audience právě dost. Využil pauzy ve vyslancově řeči a namáhavě vstal. Všichni přítomní se okamžitě rozplácli na zemi. Stojící faraon byl při oficiálních příležitostech rovný svému titulárnímu otci bohu Hórovi, jehož přítomnost se dala snést pouze na břiše.

Setnachte promluvil. Ne k vyslanci, protože bůh nemluví s kmánem, ale volně do prostoru. Jeho pán král Šalmoneser nechť je klidný. Říše Dolního a Horního Egypta se nebude do sporu plést. Zvláštním projevem přízně bude vyslancova účast na zítřejším lovu gazel.

Druhý den předjel před vyslancovo obydlí lovecký vůz. Vznešená společnost pochopitelně nemohla lovit gazely pěšky. Ani by to nešlo, jsou to příliš hbitá zvířata. Lovci ozbrojení luky stojí na dvoukolových lehkých vozících tažených párem koní. Před nimi stojí vozataj ovládající spřežení. Celý lov je v dnešním jazyku velká kruhová leč obstarávaná faraonovou súdánskou gardou. Rodilí Egyptané jsou zemědělci, ne lovci.

Vyslanec nastoupil a vozík se rozjel. Statný černochoch před ním si počínal suverénně. Vůz projel předměstím Théb a připojil se k průvodu dalších. Všichni zamířili do pouště. Tam se vozíky rozjely na všechny strany. Vyslancův vůz zajel po bok faraonova zlatého vozu a vládce obou Egyptů mu milostivě pokynul. V čele kruhu s nimi zůstal ještě jeden vůz, prostší a ňafající. Další vysoký černochoch v něm držel smečku štíhlých, žlutých psíků.

To už se na obzoru začala zdvíhat oblaka prachu. Blížili se nadháněči a před nimi prchala stádečka gazel, ladných, pískově zbarvených zvířat s černými, zahnutými růžky. Faraon nasařil šíp. Na jeho pohybech bylo příliš znát, že je spíš nadšený amatér než zkušený lovec. Šíp vysoko přeletěl nejbližší gazelu a neškodně se zabořil do písku. Vyslanec se za této situace pochopitelně nemohl strefit také a jeho šíp skončil vedle fara-

onova. Leč vládcův lov nemůže zůstat bez kořisti. Černí voztajové všech tří vozů vytáhli dlouhé luky a dvě gazely se válely v písku. Psovod vypustil vzpínající se psíky a ti překvapivou rychlostí zamířili ke skoleným zvířatům.

Vozíky nadháněčů se přiblížily k jakési křivolaké roklině. K všeobecnému překvapení z ní vyběhl statný lev. I v té době byly tyto velké kočky v Egyptě vzácné. Se lvem zkrátka nikdo nepočítal. Zuřivé zvíře mohlo ohrozit samotného faraona, což byla svatokrádež, jíž nebylo rovného zločinu.

Černoši se mžikem sehnuli a vyčarovali z útrob svých vozíků krátké oštěpy. Lev nezaváhal ani na okamžik. Vrhł se na vyslancův vůz. Gardistův oštěp ho zasáhl do boku, nedokázal ho však zastavit. Lví pracka zasáhla Asyřana do hlavy. Nešťastník udělal několik kotrmelců a znehybněl na zemi. Lev se rozhlédl po dalším protivníkovi, když se na něj sesypala vlna žlutých pejsků. Nebyli velcí, ale bylo jich hodně. Černí strážci s napřaženými oštěpy obstoupili faraona. Ten napnul luk a šíp uvázl ve lvím krku. Černoši svými oštěpy dílo dokončili.

Vyslanec lví pohlavek přežil, leč trvalo dlouho, než se mohl vrátit do své země. Došlo i na zákrok faraonova osobního otevírače lebek, jenž odstranil z Asyřanovy hlavy sraženou krev. Mezitím Asyrie dobyla Babylon a stala se mocnou říší, hrozící samotnému Egyptu. Setnachte se toho již nedožil. S Asyřany se utkal až jeho nástupce Ramesse III., jenž je díky svým súdanským oddílům slavně porazil. Setnachte však stihl vykonat ještě jeden skutek – nechal nazývat statečné psíky, kteří ho zachránili před lvem, faraonskými a to vydrželo až do dnešních dnů.

Už staří Řekové...

Roku 539 před narozením Krista nebylo v řeckém přístavním městečku Akranachos vůbec veselo. Abychom byli přesní, ustaraní obyvatelé nemohli vědět, že běží právě tento rok. Pro

ně šlo o první rok 59. olympiády, což však nedělalo jejich trápení menším. Sousední městečko Mytilaos jim opět vyhlásilo válku. To by samo o sobě nebylo nic hrozného. Válku si čas od času vyhlášovali navzájem a nikdo už pořádně nevěděl proč. Stařík jménem Nikofor prý sice slyšel od svého dědečka, že za jeho mládí došlo ke strašlivé urážce Akranachu. V mytilaoském přístavu úmyslně špatně zvažili pytel soli patřící akranašskému obyvateli Eurymachovi, čímž ho donutili zaplatit clo větší o čtyři drachmy. Taková podlost se pochopitelně nedala zapomenout, ale v zájmu objektivity nutno dodat, že Nikofor občas vedl řeči úplně zmatené, takže také příčina nesváru mohla být zcela jiná.

Ona ani válka nepředstavovala tehdy žádnou katastrofu. Mezi jejím vyhlášením a naplněním mohlo uplynout několik měsíců jednoduše proto, že občané Mytilaosu neměli zrovna čas. Kromě toho střetnutí probíhalo spíše v rovině rétorické než faktické. Před křivou zdí okolo Akranachu, poněkud nadneseně nazývanou městské hradby, se shromáždil houf Mytilaosanů ozbrojených tím, co dům dal. Vykřikovali urážky a chřestili zbraněmi. Zvlášť horkokrevní házeli kameny. Obránci Akranachu jim neohroženě odpovídali. Především jejich narážky na temnou minulost Mytilaosu coby hnízda pirátů a na potenci místních mužů dokázaly přivést útočníky do varu. Ti však záhy vybírali všechno kamení v širém okolí, čímž byla argumentace vážně narušena. Nezbyvalo než odtáhnout domů, kde se pak chvástali, jak to těm padouchům odvedle tentokrát pěkně vytmavili. Pro akranašské zemědělce byla válka vlastně dobrodiním. Políčka zbavená kamení několik let vydatně rodila. Pár utržených boulí nestálo za řeč ve srovnání s dřinou, kterou by představovalo sbírání kamenů vlastními silami. Za několik let obdělávání se z nitra země vynořily na povrch kameny nové. Nastával čas dalšího střetnutí. Neztratilo se ani kamení, naházené do městečka. Zvláště obyvatelé domků okolo hradeb se mohli chlubit dlážděnými dvorky a zděnými chlívkami.

Ke škodám prakticky nedocházelo. Střechy kryté plochými kameny krupobití oblázků spolehlivě odolávaly a okna občané prozíravě otevírali. O sklo se bát nemuseli, to ještě neznali, ale i výplně z prasečího měchýře byla škoda. Za předminulé války sice vržený kámen zabil Talarchosovi slepici, ale tu pak stejně snědli k nedělnímu obědu.

Toto líčení se může zdát příliš idylické na tak hroznou událost, jakou je válka. Je však úplně autentické. Nejslavnějším válečným střetnutím té doby bylo obléhání Tróje. Homér líčí krvavá utkáni, při nichž skutečně šlo o život. Musíme si však také uvědomit, že trojská válka trvala deset let, takže hustota vážných střetnutí byla přibližně jednou za rok. Zbylý čas si achajští i trojští hrdinové krátili nadáváním a různými provokacemi. Popisem tohoto způsobu obléhání by si Homér těžko slávu získal, takže musel chtít nechtít napsat zhuštěnou kroniku významnějších událostí. K těm obvykle došlo, když šikovně hozený kámen zasáhl bolestivé místo nebo některý z reků vymyslel zvlášť trefnou urážku. Postižený zapomněl na opatrnost a šel si to s ním vyřídit ručně.

Z tohoto zorného úhle se zdá divné, proč byli obyvatelé Akranachu z nadcházejícího střetnutí tak ustaraní. Důvod byl prostý: Z Mytilaosu přijel před několika dny obchodník Aristarchos se zprávou, že se do rodného městečka vrátil jistý Xylios, jinak rváč a násilník s tlupou jemu podobných ničemů. Tak významná posila zřejmě vyprovokovala vyhlášení války. Co však bylo horšího, nikdo z akranašských nevěděl, co může od takového pobudy čekat. Přítomnost Xylia na bitevním poli vnášela prvek nejistoty do předpokládaného průběhu války. Co když se ten blázen pokusí třeba o ztec hradeb? Ne že by šlo o skutek neproveditelný. Zeď se dala přelézt téměř všude a na slabých místech i přeskočit, ale nikdo to dosud neudělal. Pokud Xylios opravdu vlezl do městečka, co tam s ním? Zabít ho by bylo bezprecedentní porušení všech dosavadních zvyklostí a pár facek to asi u takového ničemy nespraví.

Večer na agoře nebylo nikomu do smíchu. Vážení občané akranášští navrhovali to i ono. Jedni chtěli vyklidit městečko a utéct ho hor, druzí plánovali konstrukci pasti, do níž hodlali Xylia chytit. Zatím mlčel jen Notostratos, největší statkář v širém okolí. Zasedání se zúčastnil, neboť měl v akranášském přístavu zakotvenou triéru, jedinou slušnou loď mezi bachratými kupeckými bárkami. Uprostřed největšího halasu Notostratos povstal. Vysoká postava i váha majetku způsobily, že řev okolo ztichl na tlumené mručení.

Notostratos si neobyčejně váží pohostinství, které mu Akranachos poskytuje a pokusí se mu pomoci. Právě ho napadlo vhodné řešení. Postačí několik dnů, ostatně Mytilaosané stejně tak rychle nepřitáhnou...

Druhý den ráno triéra odplula. Pro akranášské nastalo období bezradnosti. Že by je ten Notostratos nechal na holičkách a utekl? To by mu bylo podobné! Ten se bát nemusí. Dá pytlík drachem a nepřátelské vojsko ještě rádo odtáhne od jeho statku!

Leč koncem týdne triéra připlula zpátky. Nepříjemně páchla a z jejích útrob se ozývaly podivné zvuky. Byl nejvyšší čas. Na poli před hradbami se shromáždilo neobvykle početné mytilaoské vojsko. V tlupě čtyřiceti ozbrojenců vynikal Xylias, kosmatý hromotluk ozbrojený velikou sekerou. Hned dal najevo, že nemíní dodržet zavedené formality. Místo aby se zastavil v bezpečné vzdálenosti a začal slušně nadávat, rozběhl se s řevem k městské bráně. Bylo jasné, že ztrouchnivělá vrata jeho sekeře dlouho neodolají, zvláště když se mu v patách hnala skupina stejně odpudivých hrdlořezů.

Obránci už v němé hrůze zavírali oči, když se velení chopil Notostratos. Zaznělo několik povelů a z paluby triéry spadl můstek. Po něm se vyřítilo do uliček Akranachu několik strašlivých bestíí a s divokým vytím zamířilo k ohrožené bráně. Ta už odolávala z posledních sil.

Protiútok byl načasován správně. Nahnilá prkna se definitivně vysypala z chatrných veřejí v okamžiku, kdy příšerám, z nichž

stříkala pěna na všechny strany, zbývalo k vratům několik metrů. Zuřivý Xylias se užasle zastavil a s ním hlouček ničemů.

Nezastavili se obrovští psi. První z nich se vrhl na Xylia a začal mu mohutný chrup do hýždě. Lotr úpěnlivě zavyl, zahodil sekeru a dal se na zběsilý útěk. Prchal tak rychle, že psi zůstali záhy daleko za ním. Ani jeho kumpáni nezaháleli. Po poli se válela oblaka prachu zvířená prchajícím vojskem.

Tak slavného vítězství Akranachos ještě nikdy nedosáhl, byť za cenu prolité krve – jedné prokousnuté hýždě a dvou natržených lýtek. A to si ještě mytilaoský švec Patamokles podvrtil kotník a zedník Archaros se dočista zchvátíl.

Střetnutí mělo ještě dohru. Za několik dnů se dostavila delegace města Mytilaosu a navrhla mír na věčné časy. Své přátelské úmysly doložila potupným vyhnáním Xylia s jeho celou tlupou. Ničema odkulhal severním směrem mumlaje zuřivé kletby. Akranachos nabízený mír přijal. Občané ve volných chvílích spravili bránu a za ní ubytovali své zachránce – velké psy z ostrova Molós. Ti se v civilu ukázali být docela přívětivými zvířaty a jejich chov založil pozdější blahobyt městečka.

Poslední tečku za touto historickou událostí pak udělaly 61. olympijské hry. Běh na délku jednoho stadia vyhrál jistý Destrios a své tehdejší vítězství ještě později dvakrát zopakoval. Destrios býval členem Xyliovy tlupy, leč polepšil se a jako bezúhonný občan se na hry přihlásil. Prý nemusel ani moc trénovat. K vítězství mu stačilo, aby si připomněl, jak ho pod hradbami Akranachu honili psi.

Neznámí hrdinové byli na světě odjakživa

Čandragupta, milý bohům, milostivý král seděl na nádherně vyřezávaném sedátku v parku své rezidence v Páliputře a mračil se. Hlouček dvořanů postávajících opodál vyzařoval rozpaky. Hodnostáři viděli náladu svého pána a vládce. Báli se

pohnout, báli se udělat cokoliv, aby ho nerozhněvali ještě víc. Příčina královny mrzutosti byla prozaická – karavana, která se včera vrátila ze západních zemí, přinesla zprávu o horlivých válečných přípravách v zemi perského souseda. Seleukos I. Níkátor shromažďoval vojsko s nepochybným úmyslem napadnout Čandraguptovo království.

„Proč mi sem leze?“ přemítal otráveně král. „A zrovna teď, když jsou na krku žně. Jako bych neměl i bez něho dost starostí. To bude zase peněz, dát dohromady vojsko! Sloni mají zrovna slůňata a bude jich potřeba alespoň tisíc, abych trochu udělal dojem. Jako by mu nestačilo, když tu byl prvně s tím řeckým klukem!“ dokončil znechuceně své myšlenky. Vzpomněl si na výpravu Alexandra Makedonského, která před lety ohrožovala jeho říši. Opravdu, měla tehdy namále a nebyt odporu řeckého vojska, které už nechtělo táhnout dál, kdoví, jak by to dopadlo. Čandragupta ve svém roztrpčení přehlédl, že on sám byl tenkrát mladší než Alexandr. Seleukos se uplatnil jako úspěšný Alexandrův vojevůdce a po Alexandrově brzké smrti se stal vládcem Přední Asie.

„A zase mu to jako tomu klukovi nestačí a sápe se dál!“ dokončil Čandragupta neveselou úvahu a nespokojeně se na sedátku zavrtěl.

On sám ani jeho družina netušili, jaké drama se chystá za jeho zády. Mezi keři tiše proklouzávalo tělo velkého hada. Kobra, které dnes říkáme královská, se vydala opatřit si oběd. Jistě by si za něj nezvolila krále, ale její cesta vedla neomylně k jeho nohám.

Pod stejnými keři ležel tiše pes, spíš pejsek, vyzáblé stvoření, odkázané na odpadky z palácové kuchyně. Psi už tenkrát patřili mezi opovrhovaná, nečistá zvířata, a tak pejsek jen dřímал, neustále ve střehu před možným nebezpečím. Neznatelný šustot ho uvedl do bdělého stavu. Otevřel oči a spatřil v trávě konec kobřího ocasu. Vyskočil a bez přemýšlení se do něj zakousl. Had sebou smýkl, pejsek jej pustil a uháněl pryč. Kobra se stočila, zvedla přední část těla a roztáhla štít. Její rudé

oči pátraly okolo, kdo že si ji dovilil bolestivě kousnout do ocasu. Z hrdla vycházel hlasitý sykot. Už si jí všimli i dvořané. Okamžitě obklopili krále a odváděli ho do bezpečí. Z paláce vyběhla stráž a za ní pomocníci s koši promyk, zvířátek používaných na lov hadů. Marně. Po obrovské kobře se však slehla zem. Pejsek byl pryč už dávno a nikdo netušil, kdo jedovatého plaza, nebezpečného i pro slona, zadržel.

Král Čandragupta skutečně vystrojil silné vojsko a vytáhl na západní hranici. Ke střetnutí však nedošlo. Seleukos rychle uzavřel mír, pro Čandraguptu neobyčejně výhodný, a pospíchal do ohrožené východní Frýgie, kde vybojoval vítěznou bitvu u Ipsu. Do Indie se už nikdy nevrátil.

Nikdo také nikdy nezjistil, že slavná dynastie Maurjů zůstala zachována díky neohroženosti malého pejska. Neutěšené postavení psů se tedy nezlepšilo a zůstalo v Indii nezměněné až do dnešních dnů.

Ave Imperator Caesar Flavius Valentinianus Augustus!
Vznešenému
Quintu Aureliu Symmachovi v městě Římě.

*Vážený pane bratře, ať Jupiter požehná tvému konání, ať la-
rové chrání tvoji villu! Až ti otrok Subarus předá tento list, dej
mu aureus. Zaslouží si ho, už jen proto, že cestu přežil. Nech ho
pak u sebe, je věrný a pracovitý. Pokud však ještě popluje nějaká
triéra do Britannie, pošli ho zpět s několika džbány falernského.
Snad ho Neptun ochrání! Ani nevíš, jak se mi po pořádném vínu
stýská. Tady pijí jen nápoj z kvašeného zrní s medem nebo kyselé
víno. Pil jsem už ledacos, i prosné pivo v Aegyptě (nebylo ostatně
tak špatné), ale falernskému se nic nevyrovná.*

*Tady na naší straně linie je při Jupiterovi klid. Briganti, což je
zdejší mocný kmen, slaví nějaký svůj svátek a to nebojují. Zato
druhou kohortu napadl houf Piktů (další zdejší kmen) a s náma-*

hou je odrazili. Podivní lidé, ti Piktové. Odbarvují si vlasy a natírají tělo bílou barvou, jako nevěstky. Bijí se však statečně a jejich křik, jak tady říkají slogan, je hrozný. Naštěstí nemají pořádné koňe, ti jejich malí je stěží unesou. Naši získali několik zajatců, byl mezi nimi jeden, který uměl trochu lingua latina. Prý na naši linii ani nechtěli útočit. Utíkali před Skoty z Kaledonie a linie jim stála v cestě. Ti Skotové jsou zuřiví válečníci a početný národ. Chraň nás Jupiter, až sem dorazí! Na Galy v legii není velké spolehnoutí. Poslední dvě kohorty latinských vojáků odpluly do Germanie a nevrátil se jediný.

Když na nás Briganti zaútočili naposledy, odrazili jsme je a pro jistotu pronásledovali. Obsadili jsme přitom jejich oppidum. Kořist nebyla valná, oni nic nemají, ale něco přece. V domě jejich náčelníka jsme našli canes, psy, jaké jsem ještě neviděl. Velcí, štíhlí, s hrubou, drsnou srstí. Mají je od Skotů, ti s nimi loví. Velmi si jich váží, ale někdy je vymění za stannum, cín, který tam není. Psi prý dohoní vlka i jelena. Posílám ti po Subarovi dva, samce a samici, jako zálohu na to falernské. Subara poslouchají. Jedí syrové maso, ale mohou i mēssis, obilí. Zkus s nimi na svém statku lovit. Při Jupiterovi, kdybych tam mohl být s tebou! Tady trčím na té linii mezi samými barbary, mám jen kyselé galské víno a čekám, až mne přijde nějaký pomalovaný, řvoucí Skot v páchnoucí kůži zapíchnout. Hrozný život! Ještěže můj centurio je také z Itálie, z Ravenny. Žádný patricij, ale rozumný muž a náš člověk. Pijeme to odporné víno spolu.

Příští měsíc budou snad Briganti zase něco slavít. Možná si budu moci zajet do Lundinia nebo alespoň Cameloduna a slyšet zase pořádnou řeč. A hlavně sehnat nějaké slušné víno. Ať Jupiter požehná tvému domu, zdraví tě tvůj bratr Severus.

Linia Britannica,

5. den 3. měsíce 16. roku vlády císaře Valentiniana.

Volný překlad dopisu z římského archivu mimo jiné naznačuje, proč zanikla římská říše.

Poslední plavba

Hallvard si dlaní zaclonil oči a přehlédln vodní hladinu i oblohu. Temná mračna na obzoru nevěstila nic dobrého. Hallvard zachrchlal a poté vydal zdánlivě nesrozumitelný zvuk. Tlupa otrhaných pobudů za jeho zády se opřela do vesel a drakar viditelně zrychlil.

Jako obvykle se na jaře vydalo veškeré mužské obyvatelstvo jutských pobřežních osad na loupeživé výpravy na jih. Vesnice bohaté vystrojily několik lodí, ozdobených na přídi dračí hlavou. Obsazeny nejudatnějšími bojovníky a vedeny zkušenými lodivody znalými navigace se staly postrachem jižních krajín. Lodě se zpravidla vyhýbaly Germanii. Divocí Germáni neměli velký majetek a nestáli za přepadení. Zato se dokázali bránit velice udatně a mnohý Viking si odnesl krvavé šrámy, případně se nevrátil vůbec. Dále na jih, zvláště pak při pobřeží franské říše, či ještě jižněji, na Pyrenejském poloostrově, rozděleném na množství malých knížectví, se dala získat onačejší kořist. Zlato, jemné orientální tkaniny, mešní nádoby, zbraně nebo celé oltáře, zdobené drahými kameny, nic nebylo pohanským Vikingům svaté. Otroci je nezajímali. Na jejich lodích veslovali pouze svobodní muži a nečetní váleční zajatci se záhy stávali v jejich chudé vlasti rovněž svobodnými.

Jiným vítaným cílem se stalo východní pobřeží Albionu. Ostrov, zmítaný neustálými šarvátkami mezi šlechtickými rody a s panovníky příliš slabými, než aby se dokázali nájezdům ubránit, raději platil tučné výkupné. Později jej dokonce Vikingové ovládli celý.

Ani Heraklovy sloupy – dnešní Gibraltarská skála – neznamenal hranici vikingských výbojů. Divocí námořní lupiči ovládli Sicílii a další středomořské ostrovy. Vládce Východní římské říše, konstantinopolský císař se obklopil tělesnou stráží, sestavenou ze severských bojovníků, nejudatnějších válečníků své doby.

Drakary také přepluly Černé moře a po velkých řekách se dostaly hluboko do ukrajinských stepí. Muži jejich posádek – místním obyvatelstvem zvaní Varjagové – na dlouhá stáletí ovládli území podél vodních toků a v Kyjevské Rusi založili vládnoucí dynastii.

Nic z už řečeného se nedalo přisoudit Hallvardovi. Největším pozitivem jeho dosavadní kariéry bylo vlastnictví lodě, sice nevalné a otlučené, nicméně to plavidlo se dokázalo udržet na hladině. Jako vůdce loupeživých výprav proslul Hallvard coby největší nešika široko daleko. Při pobřeží se dokázal orientovat jen nevalně a na širém moři už vůbec ne. Když se po obvykle dlouhém bloudění pokoušel přistát, měl dar si vybírat za cíl přepadení osady silné a dobře opevněné. Nejednou se stalo, že obránci zahnali jeho mužstvo zpátky do vody. I Hallvardův svérázný způsob vyjadřování měl prozaický původ. Šikovná rána z balisty jakéhosi franského hradu mu vyrazila všechny přední zuby. Ani před nehodou nevyňikal Hallvard rétorikou. Nyní mu porozumět se stalo téměř stejným uměním jako jeho velení přežít.

Nebylo divu, že posádka Hallvardova drakarů tvořili směs pobudové, které by nikdo jiný na palubu nevzal. Zanedbaná individua si také nedělala o výsledku výprav velké iluze. V tichosti přistát, ukrást vše, co bylo na dosah a rychle zmizet se stalo mottem jejich snažení. Nyní se opírali do vesel, tiše nadávali a Hallvard jako obvykle nevěděl, kde je. Mračna se rychle přiblížila a zdvihl se ostrý vítr. Spolu s vlnami hnal plavidlo neznámo kam. Za rozednění se na obzoru objevil úzký proužek pobřeží. Obrys pevniny rychle rostl a už bylo možno rozeznat sytě zelenou trávu, lemovanou hustými stromy. Drakar se přiblížil pobřeží na dosah. Hallvard spustil kotevní kámen a mužstvo se chopilo oštěpů, seker a kulatých štítů. Opatrně stoupali po svahu a pátrali po lidském obydlí. Vtom se rozhrnuly na všech stranách křoviny a na louku se vyhrnul houf mužů, oděných v hnědých, režných kutnách. Navzdory duchovnímu oblečení třímali kopí a dlouhé meče.

„Svatý Patrik, svatý Patrik,“ neslo se vzduchem a mnichové se hrnuli vstříc Vikingům. Vzápětí volání přehlušil divý štěkot a vytí. V druhém sledu se z křoví vyřítil houf bestií, velikých jako koníci Hallvardovy domoviny. V rudých, otevřených tlamách jim svítily dlouhé tesáky. Zvířata předběhla mnichy a už se blížila zkoprnělým útočníkům. Berserkové, bojovníci pohrdající smrtí, by se možná postavili na odpor, to však Hallvardovi obejdové nebyli. Hbitě pozahazovali vše, co by jim mohlo překážet ve zbesilém úprku a už metli z kopce dolů ke spásnému drakararu. Zvířata je naštěstí do vody nepronásledovala. Pobíhala po břehu, zalykavě štěkala a boky pokryté hrubou srstí se jim zvedaly námahou.

Kupodivu stejně dopadly i jiné výpravy, složené z bojovníků mnohem odhodlanějších. Irští mnichové, neboť na tomto ostrově již vládlo křesťanství, se dokázali s pomocí velkých psů ubránit a Vikingové Irsko nikdy neobsadili.

Hallvard se vrátil toho roku neobvykle brzy. Jeho posádka kromě zbytku sebevědomí poztrácela všechny zbraně, takže se další pobyt na moři ukázal jako bezpředmětný. Po přistání se mužstvo rozuteklo se slovy, že je lepší žebrat než plout s takovým vůdcem. Hallvardovi se už nikdy novou posádku shromáždit nepodařilo.

Zločin a trest

Hustým mlázím se prodíral zarostlý muž, doprovázený dvěma divoce vyhlížejícími psy. Muž nesl v ruce dlouhý luk, přes rameno měl přehozený toulec s peřím zakončenými šípy a za pasem silný, hrubě vykováný tesák. Co chvíli se zastavil a naslouchal zvukům lesa. Když nic nesevědčilo o přítomnosti zvěře, oslovil tiše psy:

„Spáre, Drápe, dávejte pozor, tady někde by měl být srnec. Jestli ho ulovíme, zbude maso i pro nás.“